

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 4 Sayı: 1 Şubat 2021

ss. 373-390

Makalenin Geliş

Tarihi

01/02/2020

Makalenin

Kabul Tarihi

24/02/2021

Yayın Tarihi

28/02/2021

SÛKÎ'NİN MEKKE, MEDİNE VE PEYGAMBERLER İÇİN YAZDIĞI MANZUMELER

Muhammed Mücahit FİDAN¹

ÖZET

Klasik Türk Edebiyatı'nda mekânların önemli bir yeri vardır. Edebiyatın temelini oluşturan İslami ortak değerleri simgeleyen mekânların başında Mekke ve Medine gelir. Mekke, şehirlerin annesi olarak adlandırılır ve mükerrem sıfatıyla anılır. Medine, Hz. Peygamber'in sığınağı ve yeni kurulacak devletin merkezi konumundadır. Medine, münevver sıfatıyla anılır. Mekke ve Medine için ortak sıfat olarak Haremeyn-i Şerifeyn ifadesi kullanılır. Mekânların yanında şahısların da edebiyatta önemli bir yeri vardır. Şahıslar, menkıbeleri veya karakterleri ile edebiyatta sıkça kullanılır.

Çalışmamızda, 18. yüzyıl şairlerinden olduğunu düşündüğümüz Sûkî mahlaslı şaire nispet edilen üç manzume incelenmiştir. Manzumelerden birincisi Mekke için, ikincisi Medine için yazılmıştır. Üçüncü manzume ise Peygamberler için yazılmıştır. Bu çalışma ile Sûkî'nin dini şahıslar ve mekânlar için yazmış olduğu manzumelerin edebiyat dünyasına tanıtılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sûkî, Mekke, Medine, Peygamberler, Manzume

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı ABD., mucahitfidan571@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2094-2498

SŪKÎ'S POEMS WRITTEN FOR MECCA, MEDINA AND THE PROPHETS

ABSTRACT

Places are important in Classical Turkish Literature. Mecca and Medina are the leading places that symbolize the common Islamic values that form the basis of literature. Mecca is called the mother of cities and is remembered to as "mükerrem". Medina is the shelter of the Prophet and the center of the new state to be established. Medina is known as "münevver". The term Haremeyn-i Şerifeyn is used as a common adjective for Mecca and Medina. Besides places, individuals also have an important place in literature. Individuals are frequently used in literature with their legends or characters.

In our study, was examined three poems attributed to the pseudonym SŪkî, one of the 18th century poets. The first of the poems was written for Mecca, the second for Medina. The third poems was written for the Prophets. With this study, it is aimed to introduce the poems written by SŪkî for religious individuals and places to the literary world.

Keywords: SŪkî, Mecca, Medina, Prophets, Poems, Verses

GİRİŞ

Klasik Türk edebiyatının içerisinde yoğun bir mekan ve şahıs kadrosu bulunur. Mekanlar taşıdığı misyonlara göre sınıflandırılır. Sınıflandırmalardan biri de dini nitelikli mekanlardır. Kaynağını ortak İslam kültüründen alan klasik edebiyatta akla ilk gelen mekanlar, Mekke ve Medine'dir. Mekke, Hz. Peygamber'in doğum yeridir. Kabe de Mekke'de bulunduğu ve orada hacc ibadeti yapıldığı için müslümanların kutsal mekanlarının başında gelir (Yeniterzi, 2010: 77-79). Evliya Çelebi, Harem-i Şerif'in hikayesinden bahsederken bu kutsal mekanı, Hz. İbrahim'den sonra Hz. Peygamber'in atası Kusay bin Kilab'ın yenilediğinden ve bu yenilemenin Hz. Peygamber'in gelişine kadar sürdüğünden, Abdülmuttalib'in Hz. Peygamber ile yağmur duasına çıktığından bahseder. Daha sonra gelen dört büyük halife, Emevi, Abbasi ve Osmanlı hanedanlarından Kabe'yi tamir edenlerin isimlerini sayar (Bostancı, 2019: 70-71).

Mekke, Müslümanlar için kutsal bir şehirdir. Mekke'nin önemi Kabe'nin orada bulunmasıyla ilgilidir. Kabe, Kur'an'da Allah'ın evi olarak kabul edilmesinin yanında her türlü tehditlerden de korunmuş güvenli bir yerdir. İnsanlar Kabe'de manen temizlenir. Mekke bizzat Allah tarafından harem bölge kılınmış ve Hz. İbrahim şehrin emin bir yer olması için niyazda bulunmuştur (Bozkurt

ve Küçükaşçı, 2003: 28/305-311). Mekke, mükerrerem sıfatıyla anılır. Medine, münevver sıfatıyla anılır.

Medine, Hz. Peygamber'in mezarının bulunduğu şehir olması ve O'nun hicret ettiği yer olması sebebiyle Peygamber şehri olarak ifade edilir. (Yeniterzi, 2010: 78). Hz. Peygamber'in peygamberlik süresinin büyük bir kısmı Medine'de geçmiştir. Kabri Medine'de bulunmaktadır. Kabrinin özel bir adı vardır; Ravza-i Mutahhara. Ravza-i mutahhara tertemiz bahçe anlamına gelir. Bu adlandırma Hz. Peygamber'in minberiyle evinin arasının cennet bahçelerinden bir bahçe olduğunu beyan eden hadise dayanır (Bozkurt, 2007: 34/475). Ravza-i Şerife gösterilen hürmet ve muhabbet Evliya Çelebi'de de karşımıza çıkmaktadır. Evliya Çelebi Ravza-i Mutahhara'yı şöyle ifade etmektedir:

"Cümle ümmet-i Muhammed'in maksûd ve matlûbu olan Hazret-i Risâlet-penâh 'ın ravza-i mehbit-ı pür-envârı olan kabri-i şerif bu câmi içindedir. Ve bu Medîne kal'ası içre bundan gayri yerde cuma kılınmamak ile cemâat-i kesîreye mâlikdir. Husûsan huccâc vaktinde secde edecek yer bulunmaz bir ulu câmidir kim ekâlm-i seb'adaki İslâm diyârı ola böyle bir câmi-i ruhânî yokdur. Cemlî mülûk-i selef Hazret-i Risâlet-penâh hâtrıyçün nev-beste ederek eyle musanna' ve münakkaş ve mücevher eylemişler kim gûyâ cennetdir. Hakkâ ki yine cennetdir. Zîrâ bu câmi' hakkında hadîs-i sahîh ola "mâ beyne kabri ve minberi ravzatün min riyâzil-cenne" buyurmuşlardır." (Gemici, 2010: 261).

Her yeni başlangıç, yeni adlandırmalar gerektirir. İfade ettiğimiz cümlenin tezahürü olarak Yesrib'in Medine adını almasını örnek gösterebiliriz. Hz. Peygamber, Medine'ye hicret etmeden önce şehrin adı Yesrib'tir. Nebi Bozkurt Medine'nin isimlendirilmesi ile ilgili şu bilgileri vermektedir:

"Hicretin ardından Hz. Peygamber şehre Tâbe, Taybe (hoş ve güzel) gibi olumlu anlamlar içeren adlar verilmesini istemiştir (Müsned, IV, 285). İslâm kaynaklarında Medine'ye Tayyibe, Miskîne, Azrâ, Câbire, Mehbûre, Mahabbe, Mahcûbe, Kur'an'da Medine için kullanılan "dâr" kelimesinden hareketle (el-Haşr 59/9) Dârülhicre, Dârülmân, Dârüssünne, Resûl-i Ekrem'e nisbetle Medînetürresûl (Medînetünnebi) ve el-Medînetü'l-münevvere gibi isimlerin verildiği görülmektedir." (Bozkurt, 2007: 34/475)

Klasik Türk Edebiyatı'nda şairlerin bir kısmı Mekke ve Medine için şiirler yazar, kutsal topraklara olan özlem ve muhabbetlerini şiirler vasıtasıyla dile getirir. 18. yüzyıl şairlerinden olduğunu düşündüğümüz Sûkî de bir mecmuada geçen Mekke ve Medine için yazdığı manzumeleri ile kutsal topraklara olan özlemini ve muhabbetini ifade eder. Mekke ve Medine için yazdığı manzumelerinin yanında Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen 25 peygamberin

ve peygamberlere ek olarak dört büyük halife ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin' in Kur'an'da ve diğer kaynaklarda anılan özelliklerini peygamberler için yazdığı manzumesinde beyan eder. Levend, Kur'an ve diğer kaynakların edebiyat için kaynak oluşunu şöyle ifade eder:

“Bu kadar zengin ve çeşitli kaynaklara malik olan bu edebiyat, esas karakteri itibarile kitabi ve mücerret olduğundan, bütün dini ve felsefi müdevvenat, Kur'an ve hadis, kıssalar mucizeler, tarih ve esatir, batıl ve hakiki ilimler bu kaynaklarının başında gelir.” (Levend, 1943: 15).

Yapılan incelemeler neticesinde biyografi kaynaklarında Sûkî mahlaslı bir şaire rastlanamamıştır. Sûkî'nin 18. yüzyılda yaşadığını tahmin ediyoruz. 18. yüzyılda yaşadığını tahmin etmemizin sebebi, manzumelerin arka sayfasına denk gelecek şekilde tasarlanan minyatürlerden birinde 1121/1709-10 tarihinin bulunmasıdır. Hayatı hakkında hiçbir bilgiye sahip olamadığımız Sûkî'nin şiiirlerinden hareketle mutasavvıf bir şair olduğu kanısındayız. Çalışmamızla Sûkî ve üç manzumesi ilk kez ilim âlemine tanıtılacaktır.

1.Nüsha Tavsifi

Şu ana kadar ulaşabildiğimiz tek nüsha olan manzumelerin de içinde bulunduğu mecmua, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, MC_Yz_K, nr. 53/2'de kayıtlıdır. Yazma; alt ve üst kapağı siyah renkli deri olup sarı renkte zencirekli, şemseli ve salbekli, sertabı siyah renktedir. Kağıdı sarı renkli aharlı kağıt olup bazı metinler cetvellidir. Mecmua 26 varak olup nesih hat ile oluşturulmuştur. Ağırlıklı olarak siyah mürekkep kullanılmasına rağmen surh mürekkep de kullanılmıştır.

Mecmuada manzum ve mensur olmak üzere Türkçe ve Arapça metinler bulunmaktadır.

1^b-11^b arasında Hz. Ali'nin sözleri yer almaktadır. 13^b'de Sûkî'nin Nazm-ı Mekke-i Mükerrerme Şerefallāhu Te'ālā adlı kasidesi vardır. 14^a'da Sûkî'nin Nazm-ı Ravza-i Şerif Şerefallāhu Te'ālā adlı kasidesi yer almaktadır. 14^b'de Harem-i Şerif'in, 15^a'da Ravza-i Şerif'in minyatürleri bulunmaktadır. 15^b-16^a aralığında Hz. Peygamber'in soy ağacı, 16^b'de Esmā'ül-Hüsna, Aşere-i Mübeşşere'nin isimlerinin yanında Hz. Peygamber'in vasıflarını ihtiva eden gül yapraklarına yazılı bir hilye yer almaktadır. 17^b-23^a aralığında manzum ve mensur şekilde yazılmış ahlākî bir risale vardır. 23^a sayfasında 1124/1712-13 kaydı yer almaktadır. Bu risalenin de Sûkî'ye ait olma ihtimali bulunmaktadır. 23^b-24^a aralığında Sûkî'nin Nazm-ı Peygamberān 'Aleyhi's-selām adlı bir mesnevisi

vardır. 24^b-26^a aralığı boş olup 26^b'de Ravza-i Şerif'in minyatürü bir kere daha çizilmiştir.

2. Nazm-ı Mekke-i Mükerre Şerefallāhu Te'ālā

2.1. Manzumenin Şekil Özellikleri

Sūkī'nin yazmış olduğu manzume, mecmuanın 13^b sayfasında yer almaktadır. Manzume, 15 beyitten müteşekkil bir kaside olup aruzun fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün vezniyle yazılmıştır. Sade bir dil ile yazılan manzume, elif harfinin tekrarıyla mücerred kafiyelidir.

2.2. Manzumenin İçeriği

Manzume; Kabe'nin ve haccın hususiyetlerinin anlatıldığı dini bir şiirdir. Manzumede, Allah yeryüzünü yaratmayı murat ettiğinde ilk olarak Kabe'yi yarattığını, ona insanların Ümmü'l-kura dediklerini, Kabe'nin Hz. İbrahim tarafından inşa edildiğini, zenginlerin oraya bir defa hacca gitmekle vazifeli olduğunu, Hacerü'l-esved taşını, Kabe'nin örtüsünün öpülmesi ve oraya gelince iki rekat namaz kılınması gerektiğini, Zemzem suyunun şifasını, Kabe'nin müslümanlar için kible olmasını ve müslümanların diğer ümmetlerden farklı olduğunu, tavafı, ihramı, Safa ve Merve tepelerinin arasında say etmeyi, Arafat'ta vakfeye durmayı, hacıların kurban kesmesini anlatır. Ve son beyitte şair, Allah'tan kendisine Beytullah'ı ziyaret etmesini nasip etmesi için niyazda bulunur.

3. Nazm-ı Ravza-i Şerif Şerefallāhu Te'ālā

3.1. Manzumenin Şekil Özellikleri

Nazm-ı Ravza-i Şerif Şerefallahu Teala adlı manzume, ilk manzume gibi kaside formunda oluşturulmuştur. Mezkur manzume de 15 beyitten müteşekkil olup hikemî tarzda kaleme alınmıştır. 14^a sayfasında yer alan manzume, aruzun fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün vezniyle oluşturulmuştur. Manzumenin kafiyesi elif harfinin tekrarıyla mücerred kafiyelidir. Dili sade olmasına rağmen, ilk manzumeye göre daha fazla Arapça ve Farsça kelime bulunmaktadır.

3.2. Manzumenin İçeriği

Manzume, Hz. Peygamber'in hususiyetlerinin Kabe ile ilişkilendirilerek anlatıldığı bir naattir. Manzume; Hz. Peygamber'in aziz, yüce ve pak isminin anılmasıyla başlar ve bütün enbiyaların başı olduğunu vurgulayarak devam

eder. On bin alemin yaratılma sebebinin Hz. Peygamber olduğunu; Hz. Peygamber olmasa 'Kün' hitabının gelmeyeceğini; diğer peygamberlerin Hz. Peygamber'e uyduğunu; yerde ve gökte O'ndan daha şerefli kimsenin olmadığını; Cebrail'in O'nun ayağına toprak olduğunu; insanların, meleklerin ve kürsülerin Hz. Peygamber hürmetine yaratıldığını; Kabe'nin O'nunla şereflediğini; O'nun gül yüzü varken kandile gerek olmadığını; kabrine her gün yüzlerce meleğin indiğini; Ravza'yı ziyaret edenlerin günahlarının bağışlandığını; dokuz feleğin O'nun miracını kutladığını; Medine ehlinin O'na dost olduğu için Huda'nın ikramlarına kavuştuklarını; O'nun dört yarının velayet sahibi olduğunu şair kasidede anlatır. Ve son beyitte cenneti ve cemallullahı isteyerek bağışlanma diler.

4. Nazm-ı Peygamberân 'Aleyhi's-Selâm

4.1. Manzumenin Şekil Özellikleri

Nazm-ı Peygamberan Aleyhisselam adlı manzume, ilk iki manzumeden farklı olarak mesnevi nazım biçimiyle yazılmıştır. Peygamberlerin, dört büyük halifenin ve Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in özellik ve güzelliklerinin anlatıldığı mesnevi, 29 beyitten müteşekkil olup aruzun mefâ'ilün/mefâ'ilün/fe'ülün vezniyle yazılmıştır. Sanatlı bir söyleyiş kaygısı güdülmeyen sade bir dil ile yazılan mesnevi, mecmuanın 23^b-24^a sayfalarında yer almaktadır.

4.2. Manzumenin İçeriği

Manzumedede; Hz. Adem'in meleklerden üstün olduğu, alemin güneşinin nurunun Hz. Adem'de olduğu, ikinci olarak peygamberliğin Hz. Şit'e geldiği, üçüncü peygamberin Hz. İdris olduğu, Allah'ın gemiyle Hz. Nuh'u selamete erdirdiği anlatılır. Sonra Hz. Hızır'ın ab-ı hayatı içtiği, Hz. Salih'in dişi deve ile şöhrat bulduğu, Hz. Zülkifl'in Hz. Lokman gibi hikmet sahibi olduğu, Allah'ın Hz. İbrahim'e dostum dediği, Hz. İbrahim'e ateşin gülbahçesi olduğu ve Hz. İbrahim'e Hz. İsmail'i kurban etmesinin ferman edildiği belirtilir. Ardından Hz. İshak'ın saadete dünyaya geldiği, Hz. Yakup'un Hz. Yusuf'u kaybettikten sonra hüznü evi yaptığı, Hz. Yusuf'un melek simalı, aydan ve güneşten daha güzel olduğu, Hz. Musa'nın Kelimullah sıfatı ve yed-i beyza mucizesi konu edilir. Akabinde Hz. Harun'un kardeşi Hz. Musa ile çektiği çileler, Hz. Şuayb'a peygamberlerin hatibi denildiği, Hz. İlyas ve Hz. Elyesa'dan vesveselerin giderildiği, Hz. Üzeyr'in öldürülüp yüz yıl sonra Allah tarafından diriltildiği, Hz. Davud'a hilafetin geldiği söylenir. Devamında Hz. Süleyman'ın saltanatıyla meşhur olduğu, Hz. Yunus'un kavminden ayrılırken Allah'tan izin almadığı,

Hız. Zekerıyya'nın bıçılması, Hız. Yahya'nın şehit edilmesi, Hız. İsa'nın ölüleri dirilttiği anlatılır.

Bu noktadan itibaren Sûkî'nin kalan beyitlerinde yer alan şahıslar Hız. Muhammed, Hız. Ebu Bekir, Hız. Ömer, Hız. Osman, Hız. Ali, Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin olmuştur. Hız. Muhammed'e duyduğu derin muhabbeti mısralarında ifade ettikten sonra, çehar-yar-ı güzini ve al-i abanın altındaki iki büyük şehidi de anması, mezkur şahısları bir nevi diğer peygamberlerle eşit derecede sevdiğini ve hatta gözündeki değerlerinin yüce olduğunu bize göstermektedir.

Hız. Muhammed'in anlatılmaya başlandığı beyitlerden itibaren; O'nun şeriat sahibi oluşu, nurunun güzelliğinin güneşin hakikati olduğu, Hız. Ebu Bekir ile hicrette yoldaşlığı, Hız. Ömer ile sayının kırk olup İslam'ın aşikar davetinin başlandığı ifade edilir. Sonra Hız. Osman'ın halife olduğu ve onun zamanında Kur'an'ın çoğaltıldığı, Hız. Ali'nin Allah'ın arslanı olduğu, Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin'in iki kardeş olup fazilette beraberliği ve peygamberlerin yirmi beşinin Kur'an'da beyan edildiği anlatılır. Son beyitte Sûkî, peygamberlerden kendisine şefaathçi olmalarını, Huda'nın da koruyucusu olmasını niyaz eder.

SONUÇ

- Sûkî'ye ait olduğu bilinen fakat üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış olan üç manzume transkribe edilerek içerik ve şekil bakımından incelenmiştir.
- Mecmuada bulunan manzumelerin ve risalelerin incelenmesi sonucunda Sûkî'nin 1124/1712-13 tarihinde hayatta olduğu söylenebilir.
18. yüzyılda yaşadığı düşünölen ve çalışmamızdan önce kendisi ile ilgili tezkirelerde hiçbir bilgi bulunmayan Sûkî, bu makale ile ilk kez ilim alemine tanıtılmaktadır.
- Mecmuadaki diğer risale ve manzumeler incelendiğinde dil, üslup ve işlediği konular yönüyle Sûkî'nin mutasavvıf bir şair olduğu anlaşılmaktadır.
- Mecmuada bulunan diğer manzumeler de klasik Türk edebiyatı araştırmacılarının dikkatine sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- AKBAYAR, Nuri (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- AKÜN, Ömer Faruk (2013). *Divan Edebiyatı*, İstanbul: İSAM Yayınları.

- BİLKAN, e. Ali Fuat (2012). *Şair Nâbî*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- BOSTANCI, Tuğba (2019). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne Göre Mekke, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- BOZKURT Nebi; KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa Sabri (2003). "Mekke", <https://islamansiklopedisi.org.tr/mekke#1>, (E.T.:15.02.2021)
- BOZKURT, Nebi (2007). "Ravza-i Mutahhara" <https://islamansiklopedisi.org.tr/ravza-i-mutahhara>, (E.T.:16.02.2021)
- BOZKURT Nebi; KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa Sabri (2003). "Medine", <https://islamansiklopedisi.org.tr/medine#1>, (E.T.:16.02.2021)
- GEMİCİ, Nurettin (2010). "Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Hz.Peygamber ve Medine", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt:0, Sayı:22, 245-266.
- KÖKSAL, Mustafa Asım (1999). *Büyük Peygamberler Tarihi 1*, İstanbul: Köksal Yayıncılık.
- LEVEND, Agah Sırrı (1943). *Divan Edebiyatı*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- SARAÇ, Yekta (2010). *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, İstanbul: Gökkuşbe .
- YENİTERZİ, Emine (2010). "Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:3, Sayı:15 301-334.
- ZAVOTÇU, Gencay (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, Ankara: Kesit Yayınları.

NAZM-I MEKKE-İ MÜKERREME ŞEREFALLĀHU TE'ĀLĀ (13^b)

Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün

Arzı halk itmek murād itdikde Mevlā ibtidā
Halk olındı arz-ı Ka'be didiler Ümmü'l-ķurā

İzn-i Haķ'la oldı İbrāhīm Halil ĉün bānisi
Yapdı Beytullāhı ol kān-ı kerem şāhib-sehā

Aĝniyāya itdi Haķ 'ömrinde bir kez hacc farz
Şuçları bāĝışlanup ikrāma olalar sezā

Ol mübārek buķ'a kim murgān hevādan geĉseler
Ol maħalde uĝradıķda ayrılır iki yaņa

Heft menābir zer oluķ Esved Hacer örti siyāh
Bābı bāb-ı maĝfiretdir perdesi derde devā

Ka'be'niņ öp āsitānın sünneti icrā idüp
Gir içine kıl iki rek'at namāzı it du'ā

Mā'ı āb-ı zemzem oldı şaĝ u ĥaste içseler
Ten-dürüstü zinde eyler ĥasteler bulur şifā

Ka‘betullāh oldu kıble hāşşaten bu ümmete

Mescid-i Akşā idi sā‘ir ümemde şābıkā

Ağniyāya virdi Hakkı haccın şevābın hāşşaten

Her ne deŋlü cehd iderse hişşe-mend olmaz gedā

Yüz sürüp beytin ziyāret eyleyenler buldılar

Hakkı Te‘ālā’dan kerem hem luţf u ihsān hem ‘atā

Şonra yedi kerre eylerler tavāfı hāş u ām

Artık eksik cā‘iz olmaz böyle emr itmiş Hūdā

İbtidā ihrāma girer ol maħalde hācılar

Ser bürehne pā bürehne zıkr iderler şāniyā

Sa‘y iderler Merve ile hem Şafā’yı hacc iden

Üç yüz adım ikisiniŋ arası beyne’s-Şafā

‘Arife gün ‘Arafāt’da hep dururlar vakfeye

Yevm-i ‘ıyd kurbān keserler tā ola vācib edā

Yā İlhāi kıl müyesser **Sūķi**-yi bī-çāreye

Eyleye beytiŋ ziyāret ola hācātı revā

NAZM-I RAVZA-İ ŞERİF ŞEREFALLĀHU TE'ĀLĀ (14^a)

Fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

'Arş-ı a'zam hāk-i pā-yı tāk re'is-i enbiyā

İsm-i pāki Aḥmed ü Maḥmūd Muḥammed Muştafā

Sen sebebsin on sekiz biḡ 'ālemin ḡicādına

Kün ḡitābı olmaz idi iy ḡabīb-i kibriyā

Bildiler kim yerde gökde senden eşref kimse yok

Cümlesi peygamberānın saḡa itdi iḡtidā

Zātınḡiçün ḡalk olundu 'arş kürs ins ü melek

Anuḡ iḡçün ḡizmetinde oldu Cibrīl hāk-i pā

Ḳābe ḡavseyn² menziline varamadı ḡayrılar

Bu merātib saḡa maḡşüş saḡa luḡf itdi ḡudā

Gerḡi Ḳa'be eşref oldu hem daḡı Ümmü'l-ḡurā

Merḡad-ı pākinden eşref olmaya dūnyāda cā

Ravza-i pākinḡde ḡandil yanmaḡa ḡacet mi vār

Şems-i ruḡsārınḡla 'ālem olmuş iken pūr-ziyā

² قاب قوسين : Necm Suresi, 8.ayet: "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu."

Kabriñe nâzil olur her gün niçe yüz biñ melek
Tâ kıyâmet 'izzet ikrâm itmek için Hâk saña

Ravza-i pâkin ziyâret eyleyenler şübhesiz
'Avf olur 'işyânları ikrâma olalar sezâ

Hâk Te'âlâ ism-i zâtın ismiñe zamm eyledi
Yâ Resûlallâh saña lâyıq bu ikrâm bu 'atâ

Nüh felek hâzır olup kutluladı mi'râcını
Hep peyâmblerler didiler ibn-i şâlih merhabâ

Hem-civârıñ oldılar ehl-i Medîne şubh u şâm
Ol sebebden bunlar oldı mazhar-ı luğf-ı Hudâ

Râkib olduñ 'azm idüp mi'râca 'izz ü şân ile
Hem yanuçca rehrev oldı Cebre'il hem reh-nümâ

Çâr-yârıñ Bû Bekir'dür hem 'Ömer 'Osmân 'Alî
Her biri şâhib-velâyet her birisi taqiyâ

Mefâ'ülün/mefâ'ülün/fe'ülün

Bağışla suçları **Sûkî**-yi zârıñ

Nasip it cennetiñ göster cemâliñ

NAZM-I PEYGAMBERÂN 'ALEYHİMÜ'S-SELÂM (23^b-24^a)

Mefâ'ülün/mefâ'ülün/fe'ülün

Melâ'ikden muḳarreb oldı Ādem

Ki alınıdaydı nūr-ı faḫr-i 'ālem

İkinci Şit'e baḫş oldı risālet

Anı taşdıḳ iden buldı sa'ādet

Nübüvvetle olup sālīs çün İdrīs

Ḥased nārına yandı cān-ı İblīs

Sefineyle virüb Nūḫ'a selāmet

Ḥudā ḡarḳ eyledi ḳavmin o sâ'at

Hızır nūş eyledi āb-ı ḫayātı

Yaşar o şūra dek görmez memātı

Bulup Şālīḫ o dem nāḳayla şöhret

Görüp ol ḳavm-i şüm almazdı 'ibret

Nebī Zülkifl olup ḫikmetde Loḳmān

Ḥaber virdi anı āyāt-ı Ḳur' ān

Ḥalīl'im didi İbrāḫim'e Ma'būd

Gülistān oldı aḫa nār-ı Nemrūd

Olup rü'yâda İbrâhim'e fermân
Simâ'îl ide cânın Hâk'a kurbân

Sa'âdetle gelüp dünyâyâ İshâk
Nebîler defterine oldu ilhâk

Yitirdi Yūsuf'ı Ya'küb-ı Ken'ân
Bir ev yaptı didi bu Beytül-Ahzân

Melek-simâ gelüp Yūsuf beşerden
Güzel idi dağı şems ü kamerden

Kelîmullâh idi Mūsâ bin 'İmrân
Yed-i beyzâ aşası oldu şubân

Neler çekti karındaşıyla Harûn
Helâk olunca Fir'avn ile Kârûn

Naşihat itdügiçün şeyh ü şâba
Hañb-i enbiyâ dirler Şu'ayb'a

Nebîdir Elyesa' hem dağı İlyâs
Ki bunlardan firâr eylerdi vesvâs

'Üzeyr'in rûhını kabz itdi Settâr
Geçüp yüz yıl anı halk itdi tekrâr

Hilâfet geldi Dâvud oldu mesrûr
Süleymân saltanatla oldu meşhûr

İzinsiz kavmini Yûnus bırakmak
Sebeb oldu balık karnında yatmak

Biçildi ser-be-ser çün Zekerıyyâ
Şehâdetle mükerrem oldu Yaḥyâ

Mesihâ rûhı 'İsâ ibn-i Meryem
Olurdu mürde ihyâ itse bir dem

O şâh-ı enbiyâ şâhib-şerî'at
Cemâl-i nûrîdır şems-i ḥaḳîkat

Olunca hicrete fermân-ı Bârî
Resûlüh Bü Bekir'dir yâr-ı ğârî

'Ömer'le erba'in olduḳda itmâm
O demde âşikâre oldu İslâm

Hilâfet hil'atin çün giydi 'Osmân
Zemânında anuḳ cem' oldu Ḳur'ân

'Ali'dir şehsüvâr-ı mîr ü meydân
Kafâdarı peyâmbere Şîr-i Yezdân

Hasen ile Hüseyin iki bürâder

Kemâlât-ı fazîlette berâber

Olup peygamberân Kur'ân'da tebyîn

Ki zikr oldu fakat semân-ı 'ısrîn

Olup peygamberân **Sûkî** şefî'in

Hudâ olsun nighbânın mu'înin

